

O p o n e n t s k ý p o s u d e k

k doktorské disertační práci JUDr. Doroty L í b a l o v é
na téma " Společné jmění manželů ".

Vybrat si doktorskou disertační práci na téma "Společné jmění manželů" může se zdát na první pohled nezajímavým a běžným. Ale není tomu tak. Kdo zná praxi na tomto úseku práva dobře ví, že majetkoprávní vztahy mezi manželi v současné etapě určitého hospodářského růstu nabývají na významu. Tím ovšem nabývají na významu i nejen společenské, ale hlavně právní problémy s tím spojené, a to tím spíše, že skutková základna pro případné nejasnosti a spory z právní úpravy je umocnována znepokojujícími údaji statistiky : až polovina manželství se rozvádí. A to je potom živná půda pro problematiku " Společného jmění manželů ". Disertandka si proto vybrala vynikající, společensky i závažné téma. A že to je téma velice problematické a diskutabilní, a tedy vyžadující potřebné znalosti jak právní praxe, tak i současné, vyvíjející se právní nauky je zcela zřejmé. Bod ve prospěch disertandky.

Ačkoliv je disertační práce velmi obsáhlá, je přehledná i pro čtenáře, kteří se chtějí s právními otázkami společného jmění manželů jen seznámit. To je důležitý základní předpoklad k tomu, aby práce neskončila jen v univerzitním archivu, ale aby její části nebo jednotlivé úvahy mohly být zpřístupněny právnické veřejnosti. Disertační práce (řadu i kontroversních přístupů a názorů. Může to ovlivnit její hodnocení. J₁stěže může. Zejména by mohlo, kdyby jednotlivé závěry k tam probíraným zcela konkrétním otázkám nebyly náležitě odůvodněny a podloženy buď přijatelnou právní úvahou, nebo poznámkou z praxe. K ničemu takovému však nedošlo. Autořka se nevyhýbá sporným tématům, má vlastní názor na věc a hlavně ví, kde se má opřít o současnou praxi. Další bod ve prospěch disertandky.

Případy, uváděné v disertační práci mohou mít v některých souvislostech různou odezvu. Pokud je autorka disertační práce uvádí, dokumentuje tím znalost současné praxe a dokazuje, že se nevyhýbá ani závěrům, které mohou být na dnešní úrovni hodnocení účinnosti současné právní úpravy kritizovány. Avšak lze někomu důvodně vytýkat věcné náměty de lege ferenda ? Sotva. Další bod ve prospěch disertandky.

To nejzávažnější, co disertační práce přináší, je názor nejen na současnou právní úpravu, ale svým způsobem nešťastný právní vývoj od zákonného majetkového společenství, přes bezpodílové spoluvlastnictví manželů až po současnou společnou jmění manželů. Vždy tu bylo něco, s nímž ani právní nauka, ani právní praxe a zejména právní vědomí občanů nemohly souhlasit. Záměry a snahy k vylepšení právní úpravy byly převážně pozitivní a snažily se prospět věci. Bohužel se stalo, že věci nikdy neprospěly některé spíše politicky motivované změny, které na první pohled - v legislativní podobě - mohly navodit dojem změny právní úpravy k lepšímu, ale ve skutečnosti nikdy nedošly svého původního očekávání.

Autorka disertační práce správně pochopila, že společenské změny, které v poslední době nastaly, vyžadují zcela nové přehodnocení účinnosti manželského majetkového práva. Protože platí, že v právu, majícím tisíciletou tradici sotva lze vymyslet něco zcela nového, není vůbec nepřipadný námět autorky disertace, který by měl čerpat z určitých, v současné době opomíjených právních úprav.

V době, kdy se podle statistiky rozvádí polovina manželství nelze nečinně přihlížet k tomu, že i vlivem ne zcela vyhovující právní úpravy a nejednotné praxe jsou osobní poměry manželů, kteří se rozešli, po dlouhá léta ovlivňovány majetkovými spory. Řešení disertandky, opírající se o úpravu odděleného jmění manželů, které již v právní praxi našlo uplatnění v bývalém uherském obyčejovém právu v podobě koakvizice, by mohlo být lákavým podnětem k dopracování právní úpravy, odpovídající moderním poměrům. Oddělené majetky manželů (pokud by se ovšem manželé ^{ne} dohodli jinak) jsou lákavým tématem. Škoda, že autorka disertace, určitě k tomu dostatečně kvalifikovaná, tyto úvahy nerozvedla dále. Ale přesto, další a konečný bod pro disertandku.

Navrhuji proto, aby disertační práce JUDr. Doroty Líbalové byla kvalifikována jako splnění předpokladů pro udělení doktorské hodnosti.

JUDr. Oldřich Jehlička CSc.,

V Brně dne 9. května 2008